

آیین‌نامه و مقررات آموزشی

دوره‌ی دکتری تخصصی (Ph.D)

(شیوه‌ی آموزشی - پژوهشی)

مدیریت تحصیلات تکمیلی

دانشگاه شیراز

آبان‌ماه ۹۵

«آیین‌نامه و مقررات آموزشی دوره‌ی دکتری تخصصی (Ph.D) دانشگاه شیراز»

(شیوه‌ی آموزشی - پژوهشی)

مصوبه‌ی نهایی جلسه‌ی ۸۷۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۴ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

و جلسه‌ی مورخ ۹۵/۸/۱۲ شورای دانشگاه

مقدمه

به استناد بند ۱۲ ماده‌ی ۳ آیین‌نامه‌ی شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (مصوب ۱۳۹۳/۷/۲۸) این آیین‌نامه تدوین و به اجرا گذاشته می‌شود.

ماده‌ی ۱: هدف از تدوین این آیین‌نامه، تعیین چارچوبی برای اجرای صحیح دوره‌ی دکتری تخصصی در تمامی زیرنظام‌های آموزش عالی است.

ماده‌ی ۲: برای رعایت اختصار، از تعاریف زیر در این آیین‌نامه استفاده شده است:

- ۱- **وزارت:** وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
- ۲- **مؤسسه:** دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی دولتی و غیردولتی است که دارای مجوز پذیرش دانشجوی دوره‌ی دکتری از وزارت هستند.
- ۳- **دانشگاه:** دانشگاه شیراز^۱ است.
- ۴- **آموزش رایگان:** نظام آموزش عالی که دانشجویان بدون پرداخت شهریه و صرفاً با سپردن تعهد خدمت، تحصیل می‌کنند.
- ۵- **شورا:** شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت است.
- ۶- **دانشجو:** فردی است که در یکی از رشته‌های دوره‌ی تحصیلی دکترای تخصصی، برابر ضوابط معین پذیرفته شود و در آن دوره ثبت نام کند و به تحصیل اشتغال ورزد.

---

^۱ در این آیین‌نامه مصوبات دانشگاه با علامت (◀) مشخص شده است.

- ۷- دانش آموخته: فردی است که یکی از دوره‌های تحصیلی آموزش عالی را با موفقیت به پایان رساند و برابر ضوابط معین، مدرک تحصیلی آن دوره را دریافت کند.
- ۸- مرخصی تحصیلی: مدت زمان مشخصی است که دانشجو برابر ضوابط معین و به طور موقت به تحصیل اشتغال ندارد.
- ۹- انصراف تحصیل: فرآیندی است که در آن دانشجو با درخواست شخصی یا عدم ثبت نام در یک نیمسال از ادامه‌ی تحصیل خودداری کند.
- ۱۰- آموزش حضوری: شیوه‌ای از آموزش است که دانشجو در آن، تمام تحصیل خود را به صورت تمام وقت انجام می‌دهد.
- ۱۱- ارزیابی جامع: آزمونی تخصصی است که پس از گذراندن واحدهای دوره‌ی آموزشی، با هدف ارزشیابی توانمندی‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو برگزار می‌شود.
- ۱۲- مدرس: عضو هیأت علمی و یا کسانی که صلاحیت تدریس آنها به تأیید دانشگاه رسیده باشد.
- ۱۳- رشته‌ی تحصیلی: یکی از حوزه‌های تخصصی علوم براساس تقسیم‌بندی وزارت است.
- ۱۴- برنامه‌ی درسی: مجموعه‌ی به هم پیوسته‌ای از دروس و فعالیت‌های هر رشته‌ی تحصیلی است که اهداف مشخصی را دنبال می‌کند.
- ۱۵- واحد درسی: دانش یا مهارت‌هایی است که برای یادگیری دانشجو در طول یک نیمسال تحصیلی یا زمان معادل آن در نظر گرفته می‌شود.
- ۱۶- بخش (گروه) آموزشی: مجموعه‌ای متشکل از تعدادی عضو هیأت علمی که دارای تخصصی مشابه در یک رشته‌ی علمی هستند.
- ۱۷- دوره‌ی دکتری تخصصی: دوره‌ی تحصیلی که پس از دوره‌ی کارشناسی‌ارشد یا دکتری حرفه‌ای آغاز می‌شود و دانشجو طبق برنامه‌ی درسی مصوب، مدرک دکتری دریافت می‌کند.
- ۱۸- رساله: گزارش مکتوب حاصل از یک فعالیت پژوهشی دانشجوی دوره‌ی دکتری تخصصی است که در یک زمینه‌ی مشخص از یک رشته‌ی تحصیلی و با راهنمایی استاد(ان) راهنما و استادان مشاور تدوین می‌شود.
- ۱۹- هیأت داوران: مجموعه‌ای متشکل از اعضای هیأت علمی و یا متخصصان حرفه‌ای است که مسؤلیت ارزیابی رساله‌ی دانشجو را برعهده دارند.
- ۲۰- متخصصان حرفه‌ای: صاحب‌نظران یا کارشناسان با تجربه‌ی غیر هیأت علمی در سایر بخش‌های جامعه هستند که دارای مهارت و صلاحیت حرفه‌ای به تأیید دانشگاه می‌باشند.
- ۲۱- استاد راهنما: یکی از اعضای هیأت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی است که مسؤلیت راهنمایی دانشجو را در طول دوره‌ی دکتری به عهده دارد.
- ۲۲- استاد مشاور: یکی از اعضای هیأت علمی دارای مدرک دکتری تخصصی یا متخصصان حرفه‌ای است که مسؤلیت مشاوره‌ی دانشجو را در انجام رساله به عهده دارد.
- ۲۳- دوره‌ی بین‌المللی: هریک از دوره‌های تخصصی دکتری است که براساس ضوابط مصوب وزارت و با مشارکت مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی غیرایرانی برگزار می‌شود.
- ۲۴- دانشکده: مجموعه‌ای متشکل از تعدادی بخش (گروه) آموزشی است.

ماده ۳: شرایط و ضوابط پذیرش

برای ورود به دوره‌ی دکتری داشتن شرایط عمومی و اختصاصی زیر الزامی است:

الف) دارا بودن مدرک رسمی پایان دوره‌ی کارشناسی ارشد اعم از پیوسته، ناپیوسته یا دکتری حرفه‌ای مورد تأیید وزارت-خانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

ب) داشتن صلاحیت‌های علمی ورود به مؤسسه برابر ضوابط معین

ج) داشتن صلاحیت‌های عمومی ورود به مؤسسه برابر ضوابط معین

د) داشتن توانایی در زبان خارجی

۱: اخذ حد نصاب قبولی در یکی از آزمون‌های استاندارد زبان بر اساس جدول زیر، مشروط به اینکه در هنگام پذیرش در مقطع دکتری، بیش از دو سال از زمان آن نگذشته باشد.

رشته	زبان و ادبیات انگلیسی و آموزش زبان انگلیسی	سایر رشته‌ها
آزمون بسندگی زبان	۸۰ از ۱۰۰	۵۰ از ۱۰۰
آزمون زبان انگلیسی کنکور	۸۰ درصد	۵۰ درصد

آزمون‌های جایگزین بسندگی زبان

حدنصاب قابل قبول	نوع آزمون
۵۵۰	TOEFL paper-based
۷۰	TOEFL iBT (اینترنتی)
۶/۵	IELTS General
۶	IELTS Academic
۶۰	MCHE
۵۵۰	TOLIMO
۸۰ درصد	رشته‌های زبان و ادبیات انگلیسی و آموزش زبان انگلیسی
۶۰ درصد	سایر رشته‌ها

۲: جایگزین کردن آزمون بسندگی دیگر زبان‌های خارجی به جای بسندگی زبان انگلیسی یا برگزاری آزمون بسندگی زبان در چند زبان خارجی به صورت همزمان در بعضی از رشته‌های تحصیلی، به تشخیص بخش (گروه) مربوط و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه امکان‌پذیر است.

تبصره ۱: پذیرش دانشجوی دوره‌ی دکتری مشمول مقررات استعدادهای درخشان طبق مصوبات شورای هدایت استعدادها درخشان وزارت و پذیرش داوطلبان خارجی طبق مصوبات مراجع ذی‌ربط انجام می‌شود.

تبصره ۲: دانشجوی دوره‌ی دکتری تخصصی مؤسسه‌ی خارج می‌تواند طبق آیین‌نامه‌ی انتقال دانشجویان خارج به داخل مصوب وزارت، به یکی از مؤسسه‌های داخل منتقل شود.

ماده ۴: آموزش رایگان برای هر دانشجو در دوره‌ی تحصیلی دکتری تخصصی صرفاً یک بار امکان‌پذیر است.

ماده ۵: تحصیل در دوره‌ی دکتری تخصصی به صورت تمام وقت است. همچنین تحصیل همزمان دانشجوی این دوره در همان دوره یا سایر دوره‌های تحصیلی ممنوع است.

ماده ۶: تغییر رشته و انتقال دانشجوی دوره‌ی دکتری تخصصی در همان دانشگاه یا سایر مؤسسه‌ها اعم از دولتی و غیردولتی ممنوع است.

ماده ۷: مسؤولیت راهنمایی دانشجو از نخستین نیمسال تحصیلی بر عهده‌ی استاد راهنمای اول است که به درخواست دانشجو از میان اعضای هیأت علمی محل تحصیل دانشجو با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر و با موافقت عضو هیأت علمی و تأیید شورای بخش (گروه) و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده در قالب ظرفیت عضو هیأت علمی تعیین می‌شود.

◀ **تبصره ۱:** ظرفیت پذیرش دانشجو توسط استاد راهنما در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تعیین می‌گردد.

◀ **تبصره ۲:** استاد راهنما باید حداکثر تا پایان نیمسال دوم سال تحصیلی دانشجو، تعیین شود. تا زمانی که استاد راهنما انتخاب نشده است، رئیس بخش (گروه) وظایف استاد راهنما را بر عهده دارد.

تبصره ۳: در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنمای اول و تأیید شورای بخش (گروه)، مسؤولیت راهنمایی رساله‌ی دانشجو را دو استاد راهنما به طور مشترک، عهده‌دار می‌شوند.

◀ **تبصره ۴:** انتخاب استاد راهنمای دوم با پیشنهاد استاد راهنمای اول و موافقت شورای بخش (گروه) و شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه، از میان متخصصان عضو هیأت علمی داخل دانشگاه با حداقل مرتبه استادیاری و عضو هیأت علمی خارج از دانشگاه با حداقل مرتبه دانشیاری امکان‌پذیر است. در این صورت همزمان با ارائه‌ی طرح تحقیق، دلایل توجیهی و CV عضو خارج از دانشگاه باید جهت تصمیم‌گیری در شورای بخش (گروه)، شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه ارائه شود.

◀ **تبصره ۵:** دو نفر استاد مشاور، یک نفر به پیشنهاد استاد(ان) راهنما و یک نفر به پیشنهاد شورای بخش (گروه) و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده از میان اعضای هیأت علمی دانشگاه با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر با حداقل یک سال سابقه‌ی تدریس در رشته‌ی مربوط در دانشگاه، تعیین می‌گردد.

◀ **تبصره ۶:** با پیشنهاد استاد راهنما و موافقت شورای بخش (گروه)، شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه، انتخاب استاد مشاور از میان متخصصان عضو هیأت علمی خارج از دانشگاه (با مدرک دکتری) یا از میان متخصصان حرفه‌ای مرتبط با رشته‌ی تحصیلی امکان‌پذیر است. در این صورت همزمان با ارائه‌ی طرح تحقیق، دلایل توجیهی و CV عضو خارج از دانشگاه باید جهت تصمیم‌گیری در شورای بخش (گروه)، شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه ارائه شود.

ک تبصره‌ی ۷: انتخاب واحد دانشجو در نیمسال سوم از سنوات تحصیلی، منوط به تعیین استاد راهنما و درج در سیستم اتوماسیون آموزشی دانشگاه می‌باشد.

ک تبصره‌ی ۸: شرایط تدریس، راهنمایی و مشاوره‌ی رساله‌ی دانشجویان دوره‌ی دکتری به شرح زیر است:

الف) تدریس

- ۱- داشتن مدرک دکتری با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر
- ۲- سه سال سابقه‌ی تدریس در مقطع کارشناسی ارشد یا دکترای حرفه‌ای در رشته‌ی مربوط
- ۳- موافقت شورای بخش (گروه)

ب) راهنمایی رساله

- ۱- داشتن مدرک دکتری با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر برای عضو هیأت علمی داخل دانشگاه
- ۲- حداقل دو سال سابقه‌ی تدریس در مقطع کارشناسی ارشد یا دکتری در رشته‌ی مربوط در دانشگاه‌های معتبر دولتی
- ۳- حداقل راهنمایی دو پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد یا دکترای حرفه‌ای دفاع شده
- ۴- چاپ حداقل یک مقاله در یکی از مجله‌های معتبر علمی و پژوهشی (با نمایه‌ی معتبر)، در طول سه سال گذشته
- ۵- موافقت شورای بخش (گروه) و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده

ک تبصره: موارد خاص در خصوص متخصصان حرفه‌ای با موافقت شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه انجام می‌شود.

ج) مشاوره‌ی رساله

- ۱- داشتن مدرک دکتری با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر
- ۲- حداقل یک سال سابقه‌ی تدریس در دانشگاه
- ۳- موافقت شورای بخش (گروه)

د) شرایط استاد راهنمای مشترک و مشاور خارج از دانشگاه

* راهنمایی مشترک رساله:

- ۱- عضو هیأت علمی با شرط داشتن حداقل مرتبه‌ی دانشیاری
- ۲- موافقت شوراهای بخش (گروه)، تحصیلات تکمیلی دانشکده و تحصیلات تکمیلی دانشگاه
- ۳- موارد خاص در خصوص متخصصان حرفه‌ای پس از موافقت شوراهای بخش و تحصیلات تکمیلی دانشکده، با موافقت شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه انجام می‌شود.

* مشاوره‌ی رساله:

۱- داشتن مدرک دکتری با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر با رعایت موارد زیر:

الف- عضو هیأت علمی آموزشی: داشتن شرط رسمی آزمایشی و راهنمایی سه پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد دفاع شده

ب- عضو هیأت علمی پژوهشی: داشتن شرط رسمی آزمایشی، داشتن سه مقاله‌ی علمی - پژوهشی در دو سال گذشته و دو سال سابقه‌ی کار در زمینه‌ی مرتبط با موضوع رساله‌ی دانشجو

ج- متخصصان حرفه‌ای: داشتن سه مقاله‌ی علمی - پژوهشی در دو سال گذشته و حداقل دو سال سابقه‌ی کار در زمینه‌ی مرتبط با موضوع رساله‌ی دانشجو

۲- موافقت شوراهای بخش (گروه)، تحصیلات تکمیلی دانشکده و تحصیلات تکمیلی دانشگاه

تبصره‌ی ۹: موارد استثنایی درخصوص بند ۱ (الف، ب، ج) با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه و تأیید معاون آموزشی دانشگاه انجام خواهد شد.

ماده‌ی ۸: آموزش در دوره‌ی دکتری تخصصی در دانشگاه مبتنی بر نظام واحدی انجام می‌شود.

تبصره: هر نیمسال تحصیلی هجده هفته، شامل شانزده هفته آموزش و دو هفته ارزشیابی پایان نیمسال است.

ماده‌ی ۹: مجموع واحدهای دوره‌ی دکتری ۳۶ واحد است که ۱۸ واحد آن آموزشی و ۱۸ واحد باقی‌مانده پژوهشی (رساله) می‌باشد. واحدهای درسی به منظور تسلط بر مفاهیم نوین رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای اجرای فعالیت‌های پژوهشی با نظر استاد راهنما و بر اساس برنامه‌ی درسی مصوب هر رشته انتخاب می‌شود.

تبصره‌ی ۱: در شرایط خاص و در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما و تأیید شورای بخش (گروه) ذی‌ربط، دانشجو موظف است علاوه بر ۱۸ واحد مصوب، حداکثر ۸ واحد از درس‌های دوره‌های تکمیلی را به عنوان درس‌های جبرانی (با حداقل نمره ۱۴) بگذراند. گذراندن این درس‌ها اجباری است؛ اما در میانگین (معدل) نمره‌های دانشجو محاسبه نمی‌گردد. بخش (گروه) موظف است درس‌های جبرانی هر دانشجو را (مگر در موارد استثنایی) در نیمسال اول تحصیلی، به طور دقیق مشخص و ارائه نماید و دانشجو در همان نیمسال این دروس را اخذ کند. در هر صورت گذراندن درس‌های جبرانی نباید موجب افزایش حداکثر سنوات تحصیلی دانشجو گردد. (موضوع ماده‌ی ۱۷ آیین‌نامه)

تبصره‌ی ۲: دانشجو در مرحله‌ی آموزشی، موظف است در هر نیمسال حداقل ۶ و حداکثر ۱۰ واحد درسی انتخاب نماید؛ مگر آنکه واحدهای باقی‌مانده از ۶ واحد کمتر باشد. حداقل واحدها بدون در نظر گرفتن درس‌های جبرانی محاسبه می‌شود؛ ولی در هر صورت سقف حداکثر ۱۰ واحد باید رعایت شود

تبصره‌ی ۳: حداقل نمره‌ی قبولی در هر درس ۱۴ از ۲۰ و میانگین قابل قبول نمره‌های دانشجو در همه‌ی درس‌ها ۱۶ از ۲۰ است. این میانگین براساس نمره‌های همه‌ی درس‌های اخذ شده محاسبه می‌گردد و در صورتی که مقدار آن کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز است با نظر استاد راهنما و تأیید شورای بخش (گروه)، حداکثر در یک نیمسال تحصیلی درس‌های جدید یا اخذ شده را علاوه بر سقف واحدهای درسی (۱۸ واحد) برای جبران میانگین کل (با رعایت تبصره‌ی ۲ ماده‌ی ۹) اخذ نماید و بگذراند. در غیر این صورت از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

◀ **تبصره ۴:** درس‌هایی که دانشجو لازم است علاوه بر سقف واحدهای درسی، برای جبران میانگین کل بگذراند باید در برنامه‌ی درسی دوره‌ی دکتری رشته پیش‌بینی و مصوب شده باشد. دانشجو در موارد استثنایی می‌تواند با پیشنهاد استاد راهنما و موافقت شورای بخش (گروه) و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده درس‌هایی را از دوره‌ی دکتری سایر رشته‌ها نیز اخذ نماید.

◀ **تبصره ۵:** بخش (گروه) موظف است تمامی درس‌های مورد نیاز دانشجو را حداکثر در چهار نیمسال اول تحصیل دانشجو ارائه دهد.

◀ **تبصره ۶:** دانشجو موظف است تمامی درس‌های خود را حداکثر در چهار نیمسال اول تحصیل خود بگذراند.

ماده ۱۰: ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس از سوی مدرس (مدرسان) آن درس و بر اساس حضور و فعالیت در کلاس درس، انجام تکالیف و نتایج آزمون مرحله‌ای و پایانی برای دروس نظری و نظری - عملی در هر نیمسال تحصیلی صورت می‌پذیرد و بر مبنای عددی از صفر تا بیست تعیین می‌شود.

ماده ۱۱: چنانچه دانشجو در طول نیمسال تحصیلی، بیش از سه شانزدهم از کلاس‌های یک درس یا در جلسه‌ی امتحان پایان نیمسال آن درس غیبت کند، این غیبت غیر موجه تلقی شده و آن درس حذف می‌شود. در این صورت رعایت حداقل شش واحد در طول نیمسال برای دانشجو الزامی نیست؛ ولی نیمسال مذکور به عنوان یک نیمسال کامل جزو مدت مجاز دوره‌ی تحصیلی وی محسوب می‌شود.

◀ **تبصره:** دانشجو در طول مدت تحصیل خود می‌تواند حداکثر یک درس جبرانی و یک درس غیر جبرانی را حذف کند.

ماده ۱۲: دانشجو موظف است تا پایان نیمسال دوم تحصیلی، موضوع کلی رساله‌ی خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین کند و فعالیت پژوهشی خود را آغاز نماید. جهت استمرار فعالیت پژوهشی مراحل زیر باید انجام پذیرد:

◀ الف - ارزیابی جامع

دانشجو موظف است پس از گذراندن درس‌های لازم با میانگین قابل قبول (حداقل ۱۶ از ۲۰) و قبولی در آزمون بسندگی زبان انگلیسی (یا آزمون‌های معادل)، در ارزیابی جامع شرکت نماید. ارزیابی جامع به صورت دو آزمون کتبی و شفاهی زیر نظر شورای بخش (گروه)، شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و توسط کمیته‌ای مرکب از حداقل ۶ نفر به شرح زیر برگزار می‌شود:

۱- استاد(ان) راهنما

۲- حداقل ۴ نفر عضو هیأت علمی که با پیشنهاد شورای بخش (گروه) و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده با حداقل مرتبه استادیاری (آموزشی، پژوهشی) و دو سال سابقه‌ی تدریس یا تحقیق در دوره‌های تحصیلات تکمیلی انتخاب می‌شوند.

۳- نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان ناظر

تبصره ۱: دانشجو موظف است حداقل یک ماه قبل از برگزاری ارزیابی جامع، از طریق سیستم اتوماسیون آموزشی دانشگاه درخواست شرکت در ارزیابی جامع نماید.

تبصره ۲: دانشکده موظف است حداقل ۲ هفته قبل از برگزاری ارزیابی جامع، مجوز شرکت دانشجو را در ارزیابی جامع از مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه کسب نماید.

تبصره ۳: در صورتی که دانشجو از شرکت در ارزیابی جامع منصرف شود، باید حداقل یک هفته قبل از تاریخ برگزاری ارزیابی جامع از طریق سیستم اتوماسیون آموزشی دانشگاه درخواست دهد.

تبصره ۴: ارزیابی جامع در هر رشته/گرایش حداکثر دو بار در سال و به فاصله ۶ ماه برگزار می‌شود. برنامه‌ی زمان‌بندی ارزیابی جامع مطابق تقویم تحصیلات تکمیلی دانشگاه، به پیشنهاد بخش (گروه) و پس از تصویب دانشکده به دانشگاه اعلام می‌گردد.

تبصره ۵: ارزیابی جامع در دو مرحله‌ی کتبی و شفاهی برگزار می‌شود و در صورتی که دانشجو آزمون کتبی را با موفقیت بگذراند (کسب حداقل میانگین نمره‌ی ۱۴ از ۲۰) مجاز به شرکت در آزمون شفاهی می‌باشد.

تبصره ۶: چنانچه دانشجو در مرحله‌ی کتبی ارزیابی جامع مردود گردد، بخش (گروه) موظف است در آزمون جامع بعدی از تمام مواد امتحانی، از وی آزمون به عمل آورد.

ب - دستورالعمل برگزاری ارزیابی جامع

۱- آزمون کتبی ۶۵ درصد و آزمون شفاهی ۳۵ درصد نمره‌ی کل را تشکیل می‌دهد. میانگین کل نمرات دانشجو در ارزیابی جامع در مجموع آزمون‌های کتبی و شفاهی نباید از ۱۶ (۸۰ از ۱۰۰) کمتر باشد.

۲- آزمون کتبی شامل دو یا سه درس یا زمینه‌ی اصلی به تصویب شورای تحصیلات تکمیلی بخش (گروه) می‌باشد.

۳- آزمون شفاهی شامل سؤالاتی در زمینه‌ی توان علمی، قدرت بیان و استدلال منطقی دانشجو و طرح تحقیق رساله‌ی دانشجو به تشخیص کمیته‌ی برگزاری ارزیابی جامع می‌باشد.

تبصره ۱: دانشجو در صورت کسب حداقل میانگین ۱۴ از آزمون کتبی، باید حداکثر ظرف مدت دو هفته در آزمون شفاهی شرکت نماید.

تبصره ۲: بخش (گروه) موظف است نتیجه‌ی ارزیابی جامع (کتبی و شفاهی) را حداکثر دو هفته پس از برگزاری، از طریق دانشکده به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه گزارش نماید.

تبصره ۳: چنانچه دانشجو در آزمون کتبی، حداقل نمره‌ی لازم (نمره ۱۴ از ۲۰) را کسب نماید ولی در آزمون شفاهی موفق به کسب نمره‌ی قبولی و احراز حداقل میانگین قابل قبول ارزیابی جامع نشود، (در صورت تقاضای دانشجو) در ارزیابی جامع بعدی، می‌تواند صرفاً در آزمون شفاهی شرکت نماید. دانشجویی که در مرحله‌ی کتبی نمره‌ی ۱۴ از ۲۰ را کسب نماید، لازم است برای قبولی در ارزیابی جامع، نمره‌ی کامل مرحله‌ی شفاهی (نمره ۲۰ از ۲۰) را کسب نماید.

تبصره ۴: در صورت عدم موفقیت در ارزیابی جامع، دانشجو می‌تواند تنها برای یکبار دیگر با رعایت مدت مجاز تحصیل در ارزیابی جامع بعدی شرکت کند و آن را با موفقیت بگذراند.

تبصره ۵: دانشجو باید تا نیمسال پنجم در ارزیابی جامع قبول شده باشد.

ج - تصویب طرح تحقیق

۱- دانشجوی موظف است حداکثر یک نیمسال پس از قبولی در ارزیابی جامع و حداکثر تا پایان نیمسال ششم تحصیلی، طرح تحقیق رساله‌ی خود را که مطابق با فرم طرح تحقیق مصوب دانشگاه است و با همکاری استاد(ان) راهنما تهیه می‌شود، به شورای بخش (گروه) ارائه دهد.

۲- بررسی و تصویب طرح تحقیق رساله در بخش (گروه) مربوط در جلسه‌ای با حضور استاد(ان) راهنما، انجام می‌پذیرد و دانشجوی موظف است در جلسه حضور داشته باشد و از طرح تحقیق رساله‌ی خود دفاع کند.

تبصره: بخش (گروه) می‌تواند جلسه‌ی دفاع از طرح تحقیق رساله‌ی دانشجوی را به صورت علنی برگزار کند.

۳- کمیته‌ی رساله متشکل از استاد(ان) راهنما و حداقل دو نفر استاد مشاور متخصص در زمینه‌ی پژوهش رساله‌ی دانشجوی می‌باشد که یکی از آنها به انتخاب استاد راهنما و مابقی به انتخاب بخش (گروه) و پس از تأیید دانشکده تعیین می‌شوند و رسماً به تحصیلات تکمیلی دانشگاه اعلام می‌گردد.

۴- چنانچه دانشجوی تا پایان نیمسال پنجم تحصیلی، نتواند طرح تحقیق رساله‌ی خود را به تصویب برساند، مراتب به تحصیلات تکمیلی دانشگاه گزارش می‌شود و در صورتی که شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه دلایل تأخیر را موجه تشخیص دهد، به دانشجوی فرصت داده می‌شود تا پایان نیمسال ششم، طرح تحقیق رساله‌ی خود را به تصویب نهایی برساند. در غیر این صورت از ادامه‌ی تحصیل محروم خواهد شد.

۵- شورای بخش (گروه) و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده موظفند پس از دریافت طرح تحقیق پیشنهادی دانشجوی، حداکثر تا سه هفته آن را بررسی کنند و نتیجه را اعلام نمایند.

تبصره‌ی ۱: دانشجوی پس از تصویب طرح تحقیق رساله، موظف است تا زمانی که از رساله‌ی خود دفاع نکرده است براساس تقویم دانشگاهی در نیمسال‌های بعد برای رساله انتخاب واحد و ثبت‌نام نماید؛ در غیر این صورت مشمول مقررات آموزشی دانشگاه می‌گردد. عدم ثبت‌نام به منزله‌ی انصراف از تحصیل تلقی می‌گردد. بازگشت به تحصیل دانشجوی منوط به تأیید شورای بخش (گروه)، شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه و پرداخت جریمه‌ی دیرکرد است. میزان جریمه‌ی دیرکرد در هر نیمسال معادل شهریه‌ی ثابت همان نیمسال در همان سال می‌باشد.

تبصره‌ی ۲: دانشجوی دکتری باید پس از تصویب طرح تحقیق، در شش ماه اول، گزارش کتبی پیشرفت رساله‌ی خود را مطابق فرم مخصوص فرآیند گزارش پیشرفت رساله در اتوماسیون آموزشی دانشگاه، برای استاد(ان) راهنما و مشاور ارسال نماید و شش ماه دوم نیز، مطابق تقویم تحصیلات تکمیلی دانشگاه، در حضور اعضای کمیته‌ی رساله، گزارش پیشرفت رساله‌ی خود را براساس طرح تحقیق مصوب، به صورت شفاهی ارائه نماید و نتیجه‌ی آن را در فرم مخصوصی که باید از طریق اتوماسیون آموزشی به تأیید استاد(ان) راهنما، استادان مشاور و رئیس بخش (گروه) و همچنین تأیید دانشکده رسیده باشد، به تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال کند. ارائه‌ی گزارش شش ماهه‌ی کتبی و شفاهی پیشرفت رساله تا پایان تحصیل دانشجوی الزامی و عدم ارائه‌ی آنها به منزله‌ی انصراف از تحصیل تلقی می‌گردد. ثبت‌نام نیمسال‌های بعدی دانشجوی منوط به ارائه‌ی گزارش‌های پیشرفت رساله می‌باشد.

تبصره‌ی ۳: مجوز کتبی ثبت‌نام را تحصیلات تکمیلی دانشکده پس از دریافت گزارش پیشرفت رساله‌ی دانشجوی صادر می‌کند و نظارت بر اجرای ثبت‌نام بر عهده‌ی بخش (گروه) مربوط می‌باشد.

ماده ۱۳: دانشجو مجاز است در زمان تدوین رساله‌ی دکتری و برای ادامه‌ی فعالیت‌های پژوهشی خود طبق آیین‌نامه‌ی مصوب وزارت در مدت مجاز تحصیلی با عنوان فرصت تحقیقاتی به یکی از مؤسسه‌های آموزش عالی داخلی یا خارجی سفر کند.

«**تبصره:** ثبت‌نام دانشجویی که در فرصت تحقیقاتی به سر می‌برد، پس از ارائه‌ی گزارش پیشرفت تحصیلی وی صورت می‌گیرد.

ماده ۱۴: دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله، موظف است در حضور هیأت داوران از رساله‌ی خود دفاع کند.

«**تبصره ۱:** احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله (مطابق با اهداف طرح تحقیق) متناسب با موضوع رساله، قبل از دفاع از طریق چاپ یا اخذ پذیرش نهایی حداقل یک مقاله‌ی مستخرج از رساله در مجلات معتبر به شرح زیر صورت می‌گیرد. دستاوردهای علمی یاد شده ترجیحاً باید به ترتیب با اسامی دانشجو و استاد(ان) راهنما باشد. در هر صورت ذکر نام استاد(ان) راهنما و ذکر نام «دانشگاه شیراز» الزامی است.

الف: چاپ یا پذیرش حداقل یک مقاله‌ی **ISI** مستخرج از رساله، دارای ضریب تأثیر معادل **MIF** رشته- گرایش یا دو مقاله که مجموع ضریب تأثیر آن معادل **MIF** رشته- گرایش باشد، برای رشته‌های **مهندسی، علوم پایه، کشاورزی و دامپزشکی** با تأیید شورای بخش و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده الزامی است.

ب: چاپ یا پذیرش حداقل یک مقاله‌ی **علمی- پژوهشی** مستخرج از رساله در مجلات با نمایه‌ی معتبر (**ISI-ISC**) برای رشته‌های علوم انسانی با تأیید شورای بخش و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده الزامی است.

«**تبصره ۲:** موارد استثنا با موافقت شورای بخش و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه قابل بررسی است.

«**تبصره ۳:** برگزاری جلسه‌ی پیش دفاع با حضور استاد(ان) راهنما، استادان مشاور و داور داخلی با رعایت تبصره ۷ ماده ۱۴ الزامی است.

«**تبصره ۴:** آخرین گزارش شش ماهه‌ی پیشرفت رساله، در صورتی که با حضور داور داخلی باشد، با رعایت تبصره ۷ ماده ۱۴ می‌تواند به عنوان جلسه‌ی پیش دفاع از رساله تلقی گردد.

«**تبصره ۵:** مجوز دفاع از رساله پس از احراز کفایت دستاوردهای علمی (موضوع تبصره ۱ ماده ۱۴) از سوی تحصیلات تکمیلی دانشگاه صادر می‌شود.

«**تبصره ۶:** ترکیب و وظایف هیأت داوران

ترکیب هیأت داوران به شرح زیر است:

۱- استاد(ان) راهنما

۲- استادان مشاور

۳- یک نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه در رشته‌ی مربوط با مرتبه‌ی استادیاری و بالاتر با حداقل دو سال سابقه‌ی تدریس یا تحقیق در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و راهنمایی حداقل دو پایان نامه‌ی دفاع شده‌ی مستقل در دوره‌های تحصیلات تکمیلی به پیشنهاد بخش (گروه) و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده به عنوان **داور متخصص داخلی**

۴- یک نفر عضو هیأت علمی خارج از دانشگاه در رشته‌ی مربوط با مرتبه‌ی دانشیاری و بالاتر به پیشنهاد بخش (گروه) و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده به عنوان **داور خارجی**

۵- نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه از میان اعضای هیأت علمی سایر بخش‌های دانشگاه با مرتبه استادیاری و بالاتر به انتخاب تحصیلات تکمیلی دانشکده، صرفاً جهت نظارت بر حسن برگزاری جلسه‌ی دفاع

«**تبصره‌ی ۷: نحوه‌ی انتخاب داور متخصص داخلی و خارج از دانشگاه: حداقل سه نفر به پیشنهاد شورای بخش (گروه)، برای هریک از داوران داخلی و خارج از دانشگاه به شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده معرفی می‌گردند. انتخاب داور براساس مصوبه‌ی شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده می‌باشد. همچنین شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده اختیار دارد فرد متخصص دیگری را به تشخیص و تصمیم خود (غیر از افراد معرفی شده) انتخاب و معرفی نماید.**

«**تبصره‌ی ۸: زمان انتخاب داور متخصص داخلی و خارج از دانشگاه: داوران رساله پس از پذیرش یا چاپ مقاله و تأیید آن توسط بخش (گروه) و همچنین تحویل رساله به بخش (گروه)، با رعایت تبصره‌ی ۷ ماده‌ی ۱۴، انتخاب می‌گردند. دانشجو باید حداقل ۴۰ روز قبل از تاریخ دفاع، رساله‌ی خود را برای ارسال به داوران متخصص به رئیس بخش (گروه) تحویل دهد. تأیید برگزاری جلسه‌ی دفاع از رساله، منوط به دریافت نظرات داوران می‌باشد.**

«**تبصره‌ی ۹: شرح وظایف داور متخصص داخلی و خارج از دانشگاه طبق مفاد فرم داوری رساله‌ی دکتری مصوب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه می‌باشد.**

«**تبصره‌ی ۱۰: در صورتی که نظر هر یک از داوران مبنی بر تغییر تاریخ تعیین شده برای دفاع از رساله به دلیل مشکلات اساسی، بیش از یک ماه باشد، کمیته‌ای از طرف بخش (گروه) متشکل از حداقل ۶ نفر عضو شامل استاد(ان)، راهنما، استادان مشاور، داور متخصص داخلی و دو تن از استادان متخصص، به انتخاب شورای بخش (گروه) تشکیل می‌گردد و با توجه به مستندات کتبی داوران، تصمیم نهایی در مورد دفاع از رساله گرفته می‌شود.**

«**تبصره‌ی ۱۱: درخواست صدور مجوز دفاع از رساله پس از تأیید استاد راهنما، باید یک ماه قبل از تاریخ دفاع، توسط دانشجو در سیستم اتوماسیون آموزشی دانشگاه وارد شود و پس از تأیید بخش (گروه) و تحصیلات تکمیلی دانشکده، حداقل دو هفته قبل از تاریخ دفاع به تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسیده باشد.**

«**تبصره‌ی ۱۲: حداقل زمان لازم بین تصویب طرح تحقیق در دانشکده و دفاع از رساله یک سال می‌باشد.**

ماده‌ی ۱۵: ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه‌ی نگارش رساله انجام می‌شود.

تبصره ۱: در پایان جلسه‌ی دفاع، اعضای هیأت داوران، نمره‌ی رساله‌ی دانشجو را بر مبنای ۲۰ تعیین می‌نمایند. نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه میانگین نمرات را محاسبه و وارد سیستم اتوماسیون آموزشی دانشگاه می‌کند. نتیجه‌ی مرتبه-ای ارزیابی (بدون احتساب در میانگین نمرات دانشجو)، بر مبنای «جدول معیار ارزیابی نمره‌ی رساله» در کارنامه‌ی دانشجو درج می‌گردد.

«جدول معیار ارزیابی نمره‌ی رساله»

درجه	نمره
عالی	۲۰ تا ۱۹
بسیار خوب	۱۷ تا ۱۸/۹۹
خوب	۱۶ تا ۱۶/۹۹
غیر قابل قبول	کمتر از ۱۶

تبصره ۲: چنانچه رساله‌ی دانشجو «غیرقابل قبول» ارزیابی شود، بنابه تشخیص هیأت داوران، دانشجو مجاز است حداکثر یک نیمسال در سقف مدت مجاز تحصیل، اصلاحات لازم را در رساله انجام دهد و صرفاً برای یک بار دیگر از آن دفاع کند.

ماده ۱۶: دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه‌ی «قبول» از رساله‌ی خود، دانش‌آموخته‌ی دوره‌ی دکتری شناخته می‌شود و به دریافت درجه‌ی دکتری تخصصی نائل می‌گردد.

تبصره: تاریخ دانش‌آموختگی، روز دفاع و کسب درجه‌ی قبولی از رساله است.

ماده ۱۷: مدت مجاز تحصیل در دوره‌ی دکتری حداقل شش نیمسال (سه سال تحصیلی) و حداکثر هشت نیمسال (چهار سال تحصیلی) است.

تبصره ۱: ثبت نیمسال نهم از سنوات تحصیلی دانشجو، با تأیید استاد راهنما و موافقت بخش (گروه) و تحصیلات تکمیلی دانشکده، بر مبنای گزارش‌های پیشرفت رساله‌ی دانشجو، انجام می‌پذیرد.

تبصره ۲: تمدید نیمسال دهم از سنوات تحصیلی دانشجو، با بررسی عملکرد و پیشرفت رساله‌ی دانشجو (ذکر دلایل به طول انجامیدن دوره‌ی تحصیلی، درصد پیشرفت رساله، وضعیت چاپ مقاله‌ی مستخرج از رساله و تاریخ تقریبی دفاع از رساله) با تأیید استاد(ان) راهنما و موافقت شورای بخش (گروه)، شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه، با پرداخت شهریه انجام می‌شود.

تبصره ۳: در صورتی که دانشجو بنا به عللی خارج از اختیار خود، یا بروز مشکلات غیر قابل پیش‌بینی، در مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود، به پیشنهاد استاد(ان) راهنما، کمیسیون مواردخاص دانشگاه می‌تواند حداکثر یک نیمسال تحصیلی دیگر، سنوات تحصیلی دانشجو را تمدید نماید.

ماده ۱۸: در موارد زیر دانشجو از ادامه‌ی تحصیل در دوره‌ی دکتری محروم می‌شود:

الف) میانگین کل نمره‌های درسی دانشجو (با رعایت تبصره‌ی ۳ ماده‌ی ۹) کمتر از ۱۶ باشد.

ب) صلاحیت علمی دانشجوی برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دو بار ارزیابی جامع احراز نشود.

ج) رساله‌ی دانشجوی (با رعایت تبصره‌ی ۲ ماده‌ی ۱۵) «**غیر قابل قبول**» ارزیابی شود.

د) مدت مجاز تحصیل (با رعایت تبصره‌ی ۳ ماده‌ی ۱۷) به پایان برسد.

تبصره: در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجوی از ادامه‌ی تحصیل در دوره‌ی دکتری، دانشگاه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهی درس‌های اخذ شده را براساس کارنامه‌ی تحصیلی دانشجوی صادر کند و در اختیار وی قرار دهد.

ماده‌ی ۱۹: چنانچه دانشجوی در حین تدوین رساله اقدام به تخلف علمی (دستبرد ادبی، جعل، تقلب، رونوشت برداری) کند و این موضوع طبق شیوه‌نامه‌ی تخلفات پژوهشی دانشگاه اثبات شود، مطابق قوانین و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب اقدام خواهد شد.

تبصره‌ی ۱: احراز و اثبات تخلف علمی دانشجوی پس از اتمام رساله، منجر به ابطال مدرک تحصیلی وی خواهد شد.

◀ **تبصره‌ی ۲:** اعطای گواهی گذراندن واحدهای درسی به دانشجویی مشمول این ماده بلامانع است.

◀ **ماده‌ی ۲۰:** سایر موارد

الف) دانشجوی می‌تواند در طول دوره‌ی تحصیل با موافقت استاد راهنما، بخش (گروه) و تحصیلات تکمیلی دانشکده، با رعایت حداکثر سنوات مجاز تحصیلی (به استناد ماده‌ی ۱۷) حداکثر از دو نیمسال مرخصی تحصیلی یا حذف ترم با احتساب در سنوات تحصیلی استفاده کند.

ب) درخواست مرخصی تحصیلی در اولین نیمسال ورود به دانشگاه مجاز نمی‌باشد.

ج) زمان اعلام نمرات درس‌ها، درخواست مرخصی تحصیلی، حذف درس و حذف نیمسال، مطابق با تقویم تحصیلات تکمیلی دانشگاه می‌باشد.

ماده‌ی ۲۱: تفسیر مفاد آیین‌نامه‌ی دکتری بر عهده‌ی وزارت است و تفسیر دستورالعمل اجرایی آن بر عهده‌ی شورای دانشگاه است. نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه و مقررات، بر عهده‌ی شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه می‌باشد.

ماده‌ی ۲۲: این آیین‌نامه و دستورالعمل اجرایی، بر اساس آیین‌نامه‌ی دوره‌ی دکتری (شماره‌ی ۲/۲۷۷۲۲ مورخ ۱۳۹۵/۲/۱۷) مصوب جلسه‌ی ۸۷۱ مورخ ۹۴/۱۱/۲۴ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت در یک مقدمه و ۲۲ ماده و ۵۷ تبصره تنظیم شد و در تاریخ ۹۵/۸/۱۲ به تصویب شورای دانشگاه رسید. این دستورالعمل از ابتدای سال تحصیلی ۹۶-۹۵ برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۶-۹۵ و بعد از آن لازم‌الاجرا است و از تاریخ ابلاغ آن، آیین‌نامه‌های قبلی و تمام مقررات و بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مغایر با آن برای دانشجویان مشمول این آیین‌نامه لغو می‌گردد.